

Bergs kommun

Rektorn vid Klövsjö skola

Beslut för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn i Klövsjö skola
i Bergs kommun

Tillsyn i Klövsjö skola

Skolinspektionen genomför tillsyn i Bergs kommun under våren 2014. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Klövsjö skola besöktes av Skolinspektionen mellan den 27 och 30 januari 2014.

Fakta om skolan

Klövsjö skola ligger cirka 4 mil utanför centralorten Svenstavik i Bergs kommun. Utbildningen omfattar förskoleklass och grundskolans årskurser 1–6 samt en fritidshemsavdelning. Skolan har vid tillsynen 29 elever som är indelade i åldersblandade grupper varav en elev i förskoleklass. F–3 och 4–6 bildar var sin undervisningsgrupp. I skolans lokaler finns också en förskoleavdelning. Det barn som går i förskoleklass får delar av sin utbildning tillsammans med förskolans barn. Skolans elever i årskurserna 3–5 får sin slöjdundervisning vid Åsarnas skola en gång i veckan. Eleverna i årskurs 6 åker till Svenstaviks skola, den skola där de kommer att gå i årskurserna 7–9, en dag per vecka för att få undervisning i ämnena hem- och konsumentkunskap, slöjd, teknik och moderna språk. Samtliga elever vid Klövsjö skola får simundervisning i Svenstavik under de perioder detta moment ingår i idrott och hälsa. Eleverna har tillgång till skolbibliotek när de besöker Svenstavik cirka en gång i månaden. Ungefär med samma intervall kommer en bibliotekarie till klasserna och pratar om böcker som eleverna sedan får låna.

Klövsjö skola leds av en rektor som tillträdde sin tjänst för cirka ett år sedan. Skolans rektor ansvarar också för Ljungdalens skola, Rätans skola och Åsarnas skola. Skolans pedagogiska personal är organiserad i ett arbetslag. Skolans personal har varje vecka en konferens tillsammans med rektorn.

Skolinspektionens tillsyn över kommunens fritidshem och förskoleverksamhet genomförs på kommunövergripande nivå och behandlas i ett särskilt beslut.

Kunskapsresultat

Enligt uppgifter från skolans rektor har Klövsjö skola de senaste fyra åren uppnått goda kunskapsresultat. Samtliga elever i årskurserna 3 och 5 respektive årskurs 6 uppges ha nått målen i samtliga ämnen förutom i ämnena svenska, matematik och engelska där måluppfyllelsen varierar mellan åren. Värt att observera är dock att då antalet elever är lågt ger enstaka elevers resultat stort procentuellt genomslag. År 2013 bedömdes samtliga elever uppnå kunskapskraven i årskurs 6 i samtliga ämnen. Motsvarande siffror för årskurs 3 var cirka 83 procent som uppnådde kunskapskraven i ämnet svenska och cirka 67 procent i ämnet matematik. I de naturorienterande- och de samhällsorienterande ämnena bedömdes samtliga elever i årskurs 3 uppnå kunskapskraven.

Antalet elever vid Klövsjö skola är för litet för att Skolverket ska presentera statistik på hur stor andel av eleverna som klarade de nationella ämnesproven.

Helhetsbedömning

Skolinspektionen konstaterar utifrån den redovisning Klövsjö skolas rektor redovisat till Skolinspektionen att eleverna vid Klövsjö uppnår goda kunskapsresultat.

Elevernas möjlighet att utöva inflytande över undervisningens innehåll och arbetssätt behöver förbättras. Som ett led i detta arbete behöver rektorn och lärarna se till att lärarna i samtliga ämnen eleverna får undervisning i klargör kunskapskrav och mål för utbildningen för eleverna. Vidare behöver lärarna i högre grad tillsammans med eleverna utvärdera undervisningen och utgå från detta i det fortsatta planeringsarbetet.

I det fortsatta systematiska kvalitetsarbetet är det viktigt att rektorn tillsammans med lärarna mer systematiskt analyserar undervisningen och kunskapsresultaten i samtliga ämnen på individ-, grupp- och skolnivå. Analyser av resultat är en förutsättning för att systematiskt och kontinuerligt kunna utveckla skolans arbete och ompröva undervisningsmetoder i syfte att öka måluppfyllelsen. Även resultaten av skolans värdegrundsarbete behöver i högre grad utvärderas och dokumenteras. Vidare behöver rektorn även fortsättningsvis se till att lärarna får möjlighet att tillsammans diskutera och analysera hur olika elevprestationer bedöms i förhållande till kunskapskraven. Detta för att lärarna ska bli säkrare i sina bedömningar och för att säkerställa en likvärdig bedömning.

Rektorn och personalen behöver även fortsätta att föra ett resonemang kring anpassning av undervisningen och särskilt stöd. Detta för att de ska bli säkrare i att avgöra vad som faller inom lärarens ansvarsområde angående att anpassa undervisningen för den enskilde eleven och i vilket läge en utredning om särskilt stöd ska initieras av rektorn samt i vilka lägen beslut ska tas om att upprätta åtgärdsprogram eller inte. Implementeringen av den arbetsgång för särskilt stöd som nyligen tagits fram i kommunen behöver implementeras.

Arbetet med att utreda elevers behov av särskilt stöd och att upprätta åtgärdsprogram behöver förbättras. Det är också angeläget att skolan i sitt kvalitetsarbete följer upp varje steg i arbetsgången kring elever i behov av särskilt stöd. Detta för att säkerställa att de utredningar som görs visar på elevers behov av särskilt stöd och möjliggör att rätt stöd kan sättas in. Skolans arbete med åtgärdsprogram och dess kvalitet behöver också förbättras för att de ska kunna vara det stöd i arbetet de är tänkta att vara. Rektorn behöver även övergripande och regelbundet följa upp och utvärdera det särskilda stöd som ges för att påvisa om insatserna fått avsedd effekt. Rektorn behöver också se till att uppfölj-

ning och utvärdering av särskilt stöd görs på en övergripande nivå för att säkerställa att de insatser som görs har effekt.

Såväl elever som personal uttrycker i intervjuer att stämningen vid skolan är god och att det finns en beredskap att agera om incidenter inträffar. Skolans plan mot kränkande behandling måste dock utvecklas för att uppfylla författningarnas krav. Planen ska återspegla förhållandena i verksamheten och en kartläggning behöver ligga till grund för bedömningen av vilka insatser som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling under det kommande året. Vidare ska en redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Bergs kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 1 september 2014 redovisas för Skolinspektionen.

Adress: Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå eller
skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se.

Redovisningen ska lämnas av tjänsteman på nämndens vägnar, nämndordförande, utskott eller berörd nämnd. Lämnas redovisningen av någon som företräder huvudmannen ska det framgå att delegation finns. Vänligen ange ärendets diarienummer vid kontakt med Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Bergs kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Se till att ämnenas syfte och kunskapskrav i högre grad klargörs för eleverna i samtliga ämnen eleverna får undervisning i.

Motivering

I skollagen anges att eleverna och vårdnadshavarna ska informeras om huvud dragen i de bestämmelser som gäller för utbildningen. Enligt läroplanen ska skolan klargöra för elever vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och dess vårdnadshavare har.

I intervjuer med rektor, lärare och elever vid Klövsjö skola framkommer att lärarna inte alltid klargör vilka kunskapskrav eleverna förväntas uppnå under olika arbetsområden. Lärarna uppger dock att de blivit bättre på att informera eleverna vad de ska lära sig sedan Lgr -11 infördes men att de är medvetna om att de ytterligare behöver förbättra detta arbete. Lärarna uppger vidare att de ibland informerar eleverna muntligt och att de har för avsikt att genom pedagogiska planeringar skriftligt informera om syfte och mål med undervisningen i början av varje arbetsområde men att detta arbete än så länge görs i mycket begränsad omfattning och att lärarna kommit olika långt i detta arbete.

Eleverna i årskurs 5 och 6 uppger att de i en del ämnen inte informeras om vad de ska lära sig utan bara gör det läraren säger att de ska göra. De uppger dock att undantaget är ämnet matematik där läroboken är uppbyggd så att det i början av varje nytt kapitel finns information av vilka kunskapskrav som ska behandlas.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att skolan inte uppfyller skollagens krav när det gäller att klargöra för eleverna vilka mål utbildningen har. Skolinspektionen bedömer att rektorn och lärarna måste se till att kursplanernas syfte och kunskapskrav i högre grad klargörs för eleverna i samtliga ämnen eleverna får undervisning i. Detta för att det ska blir tydligt för eleverna vad som förväntas av dem.

Författning

4 kap. 14 § andra stycket skollagen, Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Bergs kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Se till att ge eleverna ett större inflytande på arbetssätt och undervisningens innehåll.

Motivering

Enligt skollagen och läroplanen ska elever ges inflytande över utbildningen. Inflytandet ska anpassas efter elevernas ålder och mognad. Den närmare utformningen av inflytandet ska anges i samband med den planering av verksamheten som ska genomföras i skolans systematiska kvalitetsarbete. Enligt läroplanen ska läraren tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen och svara för att eleverna får pröva olika arbetssätt och arbetsformer. Läraren ska svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbets-

former och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad. Rektorn har ett särskilt ansvar för att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas.

I intervjuer med lärare och elever uppger de att det i en del ämnen förekommer att elever och lärare diskuterar hur arbetet kan genomföras och där elevers initiativ tas tillvara, men att inflytandet varierar mellan olika ämnen och lärare och är begränsat i flera ämnen.

Av intervjuerna med elever och lärare framgår att lärarna endast undantagsvis ger eleverna möjlighet till delaktighet när det gäller arbetsformer medan de har något större möjlighet att påverka redovisningsformer. Vidare framkommer att det är vanligast att läraren enbart ger eleverna instruktioner utan att göra dem delaktiga i utformningen av undervisningens upplägg och innehåll. Det eleverna uppger att de kan påverka är främst i vilken ordning uppgifter ska genomföras eller vad de ska arbeta med när de är klara med de uppgifter läraren gett dem. Arbetet med att informera samt förklara mål och kunskapskrav, som behandlades i avsnittet ovan, är en förutsättning för elevernas möjlighet till inflytande. Det är svårt att ta ansvar för och att kunna utöva inflytande över undervisningen om eleverna inte vet vad det är de ska lära sig. Skolinspektionen vill poängtera att det är skolans ansvar att se till att eleverna stimuleras att engagera sig i sin egen utbildning. Genom att i högre grad uppmuntra eleverna att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen kan de utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ta ansvar. Lärarna uppger att rektorn uppmanar dem att arbeta mer med elevinflytande i undervisningen. Det finns dock ingen planering på skolan för hur inflytandet ska se ut och öka med elevernas ålder och mognad.

Skolinspektionens utredning visar att eleverna inte i tillräcklig omfattning ges inflytande över undervisningens innehåll och arbetssätt. Ett led i detta arbete är att som tidigare nämnts tydliggöra mål och kunskapskrav för eleverna.

Författning

4 kap. 9 och 14 §§ skollagen

Lgr 11, 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande och 2.8 Rektorns ansvar

Trygghet och studiero

Bedömning

Bergs kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero och planen mot kränkande behandling.

- Analysera genomförda kartläggningar för att identifiera risker för kränkande behandling och utvärdera i samband med detta tidigare insatser.
- Se till att planen mot kränkande behandling innehåller
 - a) konkreta mål som utgår från slutsatserna av kartläggningarna och beskrivningar av de insatser som ska genomföras under året för att förebygga kränkande behandling,
 - b) rutiner för hur personalens och rektorns anmälningsskyldighet ska fullgöras vid fall av kränkande behandling, samt
 - c) en beskrivning av hur eleverna ska medverka och har medverkat i det främjande förebyggande arbetet.

Motivering

Enligt skollagen är lärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. Rektorn är i sin tur skyldig att anmäla detta till huvudmannen.

I skollagen anges vidare att huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Dels ska huvudmannen se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling och dels ska det varje år upprättas en plan med en översikt över åtgärderna. Planen ska vidare innehålla en redogörelse för vilka av åtgärderna som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. I Skolverkets Allmänna råd för arbetet med diskriminering och kränkande behandling (SKOLFS 2012:10) anges att arbetet med planen mot kränkande behandling bör bedrivas så att planen återspeglar förhållandena i varje enskild verksamhet och en kartläggning ligga till grund för bedömningen av vilka insatser som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling under det kommande året. Arbetet bör vidare bedrivas på ett sådant sätt att planerna blir kända i verksamheten. I planen bör dessutom finnas rutiner för hur personalens och rektorns anmälningsskyldighet ska fullgöras.

Skolinspektionen har tagit del av Klövsjö skolas plan mot diskriminering och kränkande behandling som gäller för läsåret 2013/2014. Planen uppfyller inte fullt ut de krav som ställs på en plan mot kränkande behandling. Den saknar en redogörelse för vilka konkreta insatser som skolan, utifrån en aktuell kartläggning, ska vidta under det kommande året för att förebygga och förhindra kränkande behandling. Planen saknar också en redogörelse för hur föregående års planerade åtgärder har genomförts. De planerade åtgärderna som redovisas är av allmän karaktär, sådana insatser som genomförs utan att det föranleds av

något särskilt problem, såsom trivselaktiviteter, eller som följer av lag, exempelvis ordningsregler. Enligt skolans rektor och personalen har kartläggningar av hur eleverna uppfattar sin situation genomförts, bland annat i form av trivselenkäter, men dessa har inte använts som underlag för analyser och slutsatser som kan ligga till grund för en bedömning av vilka förebyggande åtgärder som behövs under året.

Rektorn och lärarna beskriver i intervjuer att lärarna anmäler fall av kränkande behandling till rektorn och att skolan agerar snabbt för att utreda och åtgärda sådana händelser. I skolans plan mot kränkande behandling framgår dock inte att personalen har en sådan anmälningsplikt till rektorn. I planen framgår inte heller hur rektorn ska fullgöra sin anmälningsplikt till huvudmannen. Enligt rektorerna finns det inte några rutiner för hur anmälningsskyldighet till huvudmannen ska fullföljas, varken på skolnivå eller på huvudmannanivå.

Skolinspektionen bedömer att skolans arbete med planen mot kränkande behandling inte lever upp till skollagens krav. Ovan under rubriken Bedömning anges de åtgärder som Skolinspektionen anser nödvändiga för att avhjälpa bristerna.

Författning

6 kap. 8 och 10 §§ skollagen

Särskilt stöd

Bedömning

Bergs kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Skapa fungerande rutiner för arbetsgången med särskilt stöd och se till att skolans personal känner till och följer rutinerna.
- Ange i åtgärdsprogrammen
 - a) vilka elevens behov av särskilt stöd är,
 - b) konkreta och utvärderingsbara mål och åtgärder som utgår från elevens behov och inriktas mot kunskapsmålen i läroplanen och kunskapskraven, samt
- vem som ansvarar för vilka åtgärder och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Motivering

Enligt skollagen ska skolpersonal som uppmärksammar att en elev inte kommer att uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller har andra svårig-

heter i skolsituationen anmäla det till rektor. Rektor ska se till att behovet av särskilt stöd skyndsamt utreds. Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Åtgärdsprogrammen ska ange vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Om en utredning visar att eleven inte behöver särskilt stöd ska i stället beslut fattas om att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas.

Tillsynen visar att Bergs kommun nyligen tagit fram rutiner och riktlinjer för arbetet med särskilt stöd. Vid intervjuer framkommer dock en otydlighet kring hur processen kring särskilt stöd fungerar i praktiken. Personalen, rektorn och företrädare för kommunens elevhälsoteam uppger att arbetsgången inte alltid följs då de är vana att klara sig själva och "laga efter läge". Det förekommer exempelvis att lärare själva ansvarar för arbetet med utredningar och åtgärdsprogram utan att rektorn delegerat uppgiften. Detta får till följd att arbetet med särskilt stöd inte följer författningarnas krav.

Vid tillsynen framkommer att lärarna vid skolan själva ansvarar för att upprätta åtgärdsprogram men att de kan få råd och stöd inför framtagandet av åtgärdsprogram av specialpedagoger från det centrala elevhälsoteamet. Dessa specialpedagoger hjälper dock inte till med skrivandet och uppföljningar av åtgärdsprogram. De åtgärdsprogram som inspektörerna tagit del av är alltför allmänt hållna och anger inte elevens behov, det vill säga vilka svårigheter som eleven har och vilka kunskapskrav detta medför att eleven riskerar att inte nå. De visar inte heller vilka konkreta åtgärder skolan sätter in för att ge eleven särskilt stöd. I något fall finns inga åtgärder angivna. Åtgärder som beskrivs har karaktären av individanpassning eller beskrivningar av förhållningssätt för lärare. Uppgifter om att det finns två pedagoger i klassrummet anges exempelvis utan att precisera vad för sorts stöd det handlar om och så vidare. Uppgifter om hur och när insatser ska följas upp och utvärderas saknas, vilket innebär att det kan ta lång tid innan åtgärderna utvärderas, vilket också kan få till följd att värdefull tid går till spillo för eleven om åtgärderna inte visar sig ge förväntat resultat. Skolinspektionen vill framhålla vikten av att uppföljningar av arbetet med särskilt stöd görs med täta mellanrum just för att skolan ska försäkra sig om att stödinsatserna ger avsedd effekt. Både rektorn och intervjuade lärare och specialpedagoger uppger att de är medvetna om att åtgärdsprogrammets kvalitet inte är bra och i intervjuer framkommer att lärarna behöver stöd och mer kompetens för att både göra utredningar som bättre visar på elevens behov och upprätta åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav. Om utredningen visar att eleven inte är i behov av särskilt stöd, att stöd kan ges i form av individanpassning, ska rektorn fatta beslut om att åtgärdsprogram inte ska upprättas.

Enligt Skolinspektionens bedömning har Klövsjö skola inte en fungerande arbetsgång för arbetet med särskilt stöd och åtgärdsprogram som överens-

stämmer med skollagens krav och som säkerställer att eleverna får det särskilda stöd de har rätt till.

Författning

3 kap. 8–9 §§ skollagen

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Bergs kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Se till att eleven vid utvecklingssamtal och i den skriftliga individuella utvecklingsplanen får information om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i samtliga ämnen eleven får undervisning i samt hur elevens kunskapsutveckling bäst kan stödjas samt vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

Motivering

Skollagens bestämmelser om utvecklingssamtalet innebär att läraren, eleven och vårdnadshavaren minst en gång varje termin ska ha ett utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas samt om vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen. Informationen vid utvecklingssamtalet ska grunda sig på en utvärdering av elevens utveckling i förhållande till läroplanen och kunskapskraven i de ämnen eller ämnesområden som eleven får undervisning i.

Läraren ska enligt skollagen i årskurs 1–5 i grundskolan en gång per läsår, vid ett av utvecklingssamtalen, i en skriftlig individuell utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen. Rektorn beslutar om utformningen av sådan skriftlig information som ges i utvecklingsplanen.

Skolinspektionen har tagit del av några individuella utvecklingsplaner, IUP, med skriftliga omdömen från Klövsjö skolan från föregående termin. Vilka kunskapskrav de arbetat med under de arbetsområden som behandlats i de olika ämnena och hur långt eleven nått framgår dock inte. Lärarna bör precisera vilka kunskapskrav de arbetat mot i respektive ämne och ange vilka kunskapskvaliteter elev uppvisar. Omdömena innehåller också fler individuella kommentarer. Dessa kommentarer är dock inte alltid tydligt kopplade till

kursplanernas kunskapskrav. Det saknas också omdömen i en del ämnen, exempelvis i slöjd och omdömen i naturorienterande ämnen ges för elever i årskurserna 4-6 trots att det i kursplanerna från och med årskurs 4 inte längre finns övergripande kursplaner i dessa ämnen. Vidare saknas det i den framtidsytande planeringen, i en del planer, uppgifter som tydligt visar vad skolan ska bidra med för att eleverna ska utvecklas så långt som möjligt utifrån läroplanen och kursplanerna. Lärarna uppger också i intervju att de inte fått någon information från de lärare vid Svenstaviks skola som undervisar eleverna i årskurs 6 en dag i veckan. Det innebär att eleverna i årskurs 6 inte kunnat få någon information på utvecklingssamtalet om hur det går för dem i ämnena teknik, slöjd, moderna språk samt hem och konsumentkunskap i förhållande till de kunskapskrav de arbetat mot.

Det är rektorns ansvar att ge lärarna stöd och förutsättningar i deras arbete med att utveckla dokumentationen såväl i fråga om omdömen som i fråga om framtidsytande planering. Rektorn ska bestämma om utformningen av den skriftlig information som ges.

Skolverket har nyligen gett ut ett stödmaterial för att bidra till en likvärdig och ändamålsenlig utformning av den individuella utvecklingsplanen. Materialet, som även syftar även till att minska lärarnas administrativa arbete, innehåller även blanketter för omdömen och den framtidsytande planeringen, se Skolverkets hemsida www.skolverket.se.

Skolinspektionen bedömer att rektorn måste se till att lärarna i den skriftliga individuella utvecklingsplanen ger eleverna information i samtliga ämnen eleven haft undervisning som beskriver elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven.

Författning

10.kap 12-13 §§ skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Bergs kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Följa upp och sammanställa resultat av måluppfyllelse i:
 - a) förskoleklassen,
 - b) elevernas kunskapsresultat i årskurs 3 och 6 i alla ämnen som har kunskapskrav som minst ska uppnås,
 - c) arbetet med särskilt stöd och

d) arbetet med värdegrundsfrågor.

- Analysera utifrån uppföljningen vad i enhetens verksamhet som påverkar och orsakar resultaten och måluppfyllelsen.
- Identifiera utifrån analysen utvecklingsområden och besluta vilka insatser som ska genomföras för att de nationella målen ska uppfyllas.
- Se till att dokumentationen av enhetens resultat är tillräcklig för att ligga till grund för analys och beslut på enhetsnivå om utvecklingsinsatser, och att dokumentationen ger en samlad bild av utbildningens kvalitet inom enheten.

Motivering

Enligt skollagen ska rektorn leda och samordna det pedagogiska arbetet på skolan och särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Rektorn är ansvarig för att det på skolenheten bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollag och andra föreskrifter uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

Kvalitetssäkring av skolans arbete ska bestå av analys och bedömning av såväl skolans kunskaps- som värdegrundsresultat med fokus på de nationella målen och undervisningens kvalitet. Centrala arbetsprocesser såsom organiseringen av det pedagogiska ledarskapet, det särskilda stödet och elevhälsans arbete behöver följas upp för att se hur dessa bidrar till att förbättra undervisningens kvalitet och elevers utveckling och lärande. Detta innefattar även att rektorn tillsammans med lärarna behöver följa upp formerna för utvärdering och bedömning. Vidare innefattar detta att skapa och förbättra rutiner och former för dokumentation så att de är effektiva och ändamålsenliga för ett systematiskt kvalitetsarbete.

I intervjuer med personal och rektorn framkommer dock att det systematiska kvalitetsarbetet behöver utvecklas för att kunna bli det redskap för utveckling det är tänkt att vara. De utvärderingar som görs och sammanställs är begränsade och analyser behöver förbättras enligt både rektorn och personalen. Den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av avseende det systematiska kvalitetsarbetet för Klövsjö skola består av en beskrivning av "Enheten och enhetens förutsättningar", "Uppföljning av förra årets prioriterade målområden", "Resultat och analys av årets arbete" och "Beskrivning av nya prioriterade målområden". Under dessa rubriker finns underrubriker som exempelvis "kunskapsresultat och arbete med likabehandling". Det som har dokumenterats under dessa rubriker och underrubriker är mest korta beskrivningar. Analyser av resultaten som leder till förslag på åtgärder för att öka måluppfyllelsen

saknas till stor del. När det gäller kunskapsresultat redovisas exempelvis resultat från olika diagnostiska tester och resultat från nationella prov medan sammanställningar av elevernas kunskapsresultat relaterat till kursplanernas kunskapskrav i årskurs 3 i svenska, svenska som andraspråk, matematik, natur- och samhällsorienterande ämnen samt för alla ämnen, förutom moderna språk, i årskurs 6 saknas. Vidare saknas en samlad dokumentation som kan visa på skolans resultat avseende värdegrundsarbetet. I intervju med skolans rektor framkommer att det systematiska kvalitetsarbetet i Bergs kommun är under utveckling och rektorn kan ge flera beskrivningar av hur rektorn och kommunen avser att utveckla arbetet med att följa upp och utvärdera resultat och verksamhet i skolan.

Skolinspektionen bedömer att skolan inte i tillräcklig omfattning genomför uppföljning och sammanställning på skolnivå av resultat som beskriver måluppfyllelse utifrån de nationella målen och kunskapskraven för utbildningen. När det gäller kunskapsresultat behöver skolan följa upp hur eleverna når de kunskapskrav som finns i årskurs 3 och 6 i olika ämnen. För förskoleklassen, som inte har individuella kunskapskrav, behöver uppföljningen avse förskoleklassens arbete mot målen i läroplanens avsnitt 1 och 2, både utifrån hur väl varje barns förmågor utvecklas och i förhållande till de åtgärder skolan vidtar. Det behöver också finnas en uppföljning av skolans arbete med värdegrundsfrågor.

Det är en rektors roll att leda kvalitetsarbetet och initiera förändringar inom de områden som har betydelse för måluppfyllelsen. Det är Skolinspektionens uppfattning att rektorn vid Klövsjö skola tillsammans med personalen mer systematiskt behöver följa upp och utvärdera skolans resultat så att både väl fungerande insatser synliggörs men också så att förbättringsinsatser tydliggörs och åtgärder för utveckling kan vidtas. Dokumentationen av detta kvalitetsarbete behöver förbättras för att kunna vara det stöd i utvecklingsarbetet det är tänkt att vara.

Författning

4 kap 4-6 §§ skollagen

Lgr 11 punkt 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Bedömning

Bergs kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Organisera och använda elevhälsan så att den ges förutsättningar att arbeta förebyggande och hälsofrämjande. I enlighet med detta behöver elevhälsan:
 - a) följa upp resultat av elevhälsans arbete i förhållande till de nationella målen och identifiera behov av insatser samt utifrån det planera och utveckla arbetet,
 - b) arbeta förebyggande med särskilda åtgärder utifrån identifierade behov,
 - c) arbeta främjande med generella insatser för att skapa en god lärandemiljö, samt
 - d) samverka med övriga personalgrupper i skolan på ett kontinuerligt och strukturerat sätt.

Motivering

Samlad elevhälsa

I skollagen anges att det för eleverna ska finnas elevhälsa som ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas.

Vägledning om elevhälsans uppdrag finns i förarbeten (prop. 2001/02:14, s. 26–27 och 2009/10:165, s. 276) som framhåller bland annat följande. Elevhälsans uppgift bör vara att främja lärande, utveckling och hälsa hos alla elever och att ha fokus på elever som är i behov av stöd för sitt lärande. Huvudmannen har ett ansvar att följa undervisningen för att tidigt upptäcka sådana miljöer som kan vara till hinder eller ogynnsamma för elever. Elevernas egna synpunkter när det gäller vad som orsakar problem och hur de kan hanteras bör tas till vara. Elevhälsan har en självklar roll i arbetet med analys och åtgärder, som bör inriktas på såväl individ-, som grupp- och skolnivå. I det individuellt inriktade arbetet har elevhälsan ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. De mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör bland annat elevernas arbetsmiljö, skolans värdegrund som till exempel arbetet mot kränkande behandling, livsstilsrelaterad ohälsa, jämställdhet samt sex- och samlevnadsundervisning. Arbeta med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper i skolan.

I intervjuer med rektorn, personal och elevhälsopersonal framkommer att elevhälsans arbete vid Klövsjö skola handlar om att ge personal råd och stöd i frå-

gor som personalen lyfter angående elever i behov av särskilt stöd. Elevhälso-personalen ingår dock inte i något gemensamt strukturerat förebyggande elev-hälsoarbete avseende Klövsjö skolas verksamhet. De involveras inte heller i några analyser av hur elevhälsans arbete på skolan fungerar och de eventuella utvecklingsbehov som finns.

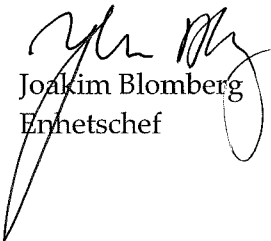
Skolinspektionen bedömer att Klövsjö skola inte använder elevhälsan på ett sådant sätt att den utgör ett verktyg i skolans förebyggande och hälsofrämjande arbete. Skolinspektionen bedömer att rektorn behöver skapa strukturer för hur elevhälsan ska involveras i skolans förebyggande elevhälsoarbete.

Författning

2 kap. 25 § skollagen

I ärendets slutliga handläggning har deltagit utredare Eva Ahlman och utredare Linnéa Forsberg.

På Skolinspektionens vägnar

Joakim Blomberg
Enhetschef

Ulrika Svedmark
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernars utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.